

<https://doi.org/10.7251/EMC2402626K>

UDK: 316.722:061.237(497.5)

Datum prijema rada: 8. avgust 2024.

Časopis za ekonomiju i tržišne komunikacije

Submission Date: August 8, 2024

Economy and Market Communication Review

Datum prihvatanja rada: 15. decembar 2024.

Godina/Vol. XIV • Br./No. II

Acceptance Date: December 15, 2024

str./pp. 626-637

PREGLEDNI NAUČNI RAD / OVERVIEW SCIENTIFIC PAPER

BRENDIRANJE KULTURNOG IDENTITETA NA PRIMJERU DANA PAJE KOLARIĆA – STUDIJA SLUČAJA

Blanka Gigić Karl

Docent, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu Odsjek za kulturu, medije i menadžment, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, Osijek, Hrvatska, blanka.gigic@gmail.com;
ORCID ID: 0000-0003-0224-4917

Sažetak: Ovaj rad bavi se prikazom studije slučaja na temu brendiranja kulturnog identiteta na primjeru Dana Paje Kolarića odnosno prikazuju se specifičnosti implementacije spomenutog projekta kao dijela aktivnosti brendiranja kulturnog identiteta od strane Akademije za umjetnost i kulturu te lokalne zajednice i Grada Osijeka. U ovome radu prikazane su teorijske odrednice kulture i kulturne politike, a potom slijede specifičnosti brendiranja u kulturi. Metodološki okvir ovoga rada odnosi se na prikaz interdisciplinarnog projekta „Dani Paje Kolarića“, kroz specifičnosti vezane uz formiranje projektnog tima, postavljanje glavnog cilja i specifičnih ciljeva projekta, definiranja ciljne javnosti odnosno dionika kao i planiranja i provođenja projektnih aktivnosti. Ovim radom će se prikazati kako ovakav interdisciplinarni pristup cjelokupnom projektu utječe na javnost koja će promijeniti svijest o važnosti očuvanja kulturne baštine jer će kroz projekt biti promoviran povijesni značaj i kulturno nasljeđe rada i života Paje Kolarića. Zaštititi će se arhaične vrijednosti umjetnosti 19.stoljeća kroz suvremene umjetničke izričaje mladih umjetnika, a u isto vrijeme stvara se i novi turistički proizvod kroz prezentaciju osječkih povijesnih osoba te glazbene kulture i baštine.

Ključne riječi: brendiranje, interdisciplinarnost, kulturni identitet, projektni menadžment, upravljanje događajem.

JEL klasifikacija: Z1, M37

UVOD

U današnjem društvu vizualnost je postala nezaobilazni čimbenik, poglavito kada se promišlja o planiranju i pripremi strategije provedbe nekoga projekta odnosno događanja. Vizualno doba, koje je uz to još i digitalno, inzistira na slici, video zapisu, fotografiji i imidžu svih vrsta, inzistira na brzini, zanimljivosti, zabavnosti i raznolikosti. Upravo u tom kontekstu osmišljen je, strateški modeliran i proveden interdisciplinarni projekt, o kojemu će u ovome radu detaljnije biti riječi. Ovaj rad će detaljno

prikazati realizaciju interdisciplinarnog projekta, budući da je isti bio iznimno uspješan te može poslužiti kao primjer dobre prakse kako se kulturna baština, tradicija, glazba, izvedbene i primijenjene umjetnosti i znanost ujedinjaju u stvaranju kulturnoga identiteta.

Ovaj rad daje teorijski okvir upravljanja projektom i događanjem te pojašnjava sam proces brendiranja u okviru stvaranja kulturnoga identiteta. Metodološki dio rada obuhvaća studiju slučaja, odnosno pomno prikazuje strategiju i taktike organiziranja ovakvoga događaja.

U zaključku se podcrtava važnost interdisciplinarnoga pristupa pri osmišljavanju određenoga projekta koji doprinosi raznolikosti i zanimljivosti samoga događanja.

TEORIJSKE ODREDNICE KULTURE I KULTURNOG IDENTITETA

Pojam kulture i kulturne politike

Moglo bi se reći kako kultura nema samo jedno značenje, već ima brojna značenja i moguće ju je promatrati s mnogo aspekata. S obzirom da ne postoji jednoznačna i usuglašena upotreba pojma kulture, može se reći da je termin multidiskurzivan (O'sulivan T., 1994; Taylor, 2016; Rihtman-Auguštin, 1970.)

Naime, kako ističe Mesić, „kulture se tradicionalno zamišljaju kao sveobuhvatni i čvrsti duhovni okviri, koji svojim pripadnicima uvjetuju, ako ne i određuju, pogled na svijet i na druge kulture, odnosno one su predstavljene kao socijalne formacije s jedinstvenim strukturama i specifičnim vjerovanjima.“ (Mesić, 2007.). Tradicionalno se pod konstitutivnim elementima kulture smatraju društvene norme, a tu se misli na jezik, tradiciju, mitove, običaje, obrede i samorazumijevanje neke zajednice. Dužnost pripadnika bilo koje kulture ne očituje se samo u očuvanju njezinih specifičnih simbola i praksi, već i u osjećanju kao i u međusobnoj povezanosti i solidarnosti.

Kultura se može tumačiti i kao „središnja kategorija svake multikulturalističke perspektive, stoga je teško za očekivati da će se čak i zagovornici multikulturalizma složiti glede nekih bitnih odrednica multikulturalizma, osim ako se ne usuglase oko shvaćanja kulture“ (Mesić, 2007.). Kada je riječ o pojmu kulture, tada bi se moglo konstatirati kako je ovaj termin istovremeno postao i preširok i preuzak, da bi ga se uopće moglo dosljedno koristiti. Kako navodi Eagleton, „njezino antropološko značenje pokriva sve, od stila frizure i navike pijenja do toga kako se obratiti suprugovoj rođakinji u drugom koljenu, a estetsko, pak, značenje riječi uključuje Igora Stravinskog, ali ne i znanstvenu fantastiku, dok se antropološko određenje može učiniti odveć nejasnim“ (Eagleton, 2002).

Prema Enciklopediji Leksikografskog zavoda „kultura je ukupnost materijalnih i duhovnih vrijednosti koje je stvorio čovjek u svojoj društveno-historijskoj praksi u svrhu svladavanja prirodnih sila, razvoja proizvodnje i rješavanja društvenih zadaća“.

Kako navodi Milanja, kulturu sačinjavaju dva međusobno povezana područja, i to materijalna kultura, u koju se ubrajaju sredstva za proizvodnju i ostale materijalne tvorevine te duhovna kultura, u koju se ubrajaju ukupnost rezultata znanosti, umjetnosti i filozofije, morala i običaja. „Kultura je ukupnost moralne, društvene i proizvodne djelatnosti društva“ (Anić, 1994.).

Kultura u najširem smislu riječi označava preradbu i usavršavanje nečega, neke građe, nekog materijala za određenu svrhu, a u užem smislu riječi, kultura znači ostvarivanje humanih vrednota u čovjeku i njegovim djelima (M. Žugaj, 2004.; S. Hall,

1976.). Kako ističe Posavec, „kultura i politika povijesne su suputnice, dvije od više mogućih maski građanskog društva“, stoga prema istom autoru, „ni sintagma kulturna politika nije nešto što bi samostalno postojalo, dakle što bi se konstituiralo po nekim svojim izvornim razlozima, već je radni pojam istine otuđenog bitka“ (Posavec, 1988.).

Moglo bi se reći kako se kulturna politika razlikuje od svake druge politike s kojima ima i neke određene sličnosti. Treba istaknuti i načela koja bi svakako trebao uvažavati jedan suvremeniji i konzistentan obrazac kulturne politike. Tu se misli na načelo kontinuiteta, načelo samo-determinacije i načelo selektivnosti (Mitrović, 1988.). Kada je riječ o načelu kontinuiteta, tada treba ukazati na značajnost za politiku u kulturi, i to ponajviše zbog kumulativnog karaktera (kulturnog stvaralaštva), međutim potrebno ga je razlikovati od tradicionalizma i konzervatizma kao „robovanja prošlosti i sadašnjosti u smislu njihovog što dužeg trajanja pod svaku cijenu“ (Mitrović, 1988.). Pod načelom samo-determinacije misli se na određeni stupanj autonomne motivacije, i to onih koji se smatraju objektom kulturne politike, dok se pod načelom selektivnosti, izvedenog iz prethodnog, misli na mogućnost izbora tijekom svih faza usmjeravanja društveno-kulturnih procesa, i to od izbora ciljeva kulturne politike, kao i izbora sredstava i načina ostvarenja ciljeva kulturne politike, pa sve do izbora samih kulturnih sadržaja.

Kulturni identitet

Pojam kulturnog identiteta može se promatrati i u okviru procesa globalizacije, pod kojim se misli na cjelovitost ekonomskog, političkog, kulturnog i inog kretanja jedinstvene tzv. civilizacijske paradigme. Međutim, unutar ovakvog osnovnog obrasca, događaju se i brojni procesi, koji se nalaze unutar različitih odnosa, pod različitim utjecajima i s različitim posljedicama glede osnovne tendencije globalizacije.

Kako ističu Labus i suradnici, „globalizacija kulture i komunikacija sasvim sigurno mijenjaju suvremena društva, a unutar političkog polja djelovanja, iznimno je važna (na tragu postmoderne ili druge moderne) dekonstrukcija (političkog) subjekta i njegova diseminacija u različite nositelje političke i društvene subjektivnosti“ (M. Labus, 2014.). Ovo se posebice odnosi na javnu sferu odnosno na civilno društvo, a uspostavlja se na samo-procjeni i samo-izvjesnosti nekog subjekta odnosno pojedinca, i to kao njegova univerzalna vrijednost, kako smatraju Labus i suradnici, koji dodaju da se danas pojavljuju „fenomeni novih oblika kulturnog identiteta, novih kulturnih praksi, novih određenja ljudske samopercepcije i tjelesnosti /rodna određenja/ itd.“ (M. Labus, 2014.).

Istinska bit kulture ogleda se u interkulturalnoj komunikaciji, što znači da upravo onda odražava njezinu duhovnu i društvenu bit. Giordano promišlja zapadnu ideju (vlastite) kulturne gramatike, i to kao „univerzalne gramatike“ te tako kritički analizira ideju jednog nametnutog „univerzalnog (kulturnog) katekizma“, koji se u svojoj „modernosti“ može globalno „izvoziti“, odnosno ideju koja „previđa“ svo bogatstvo nacionalnih kultura, ispadajući time izvan same biti kulture“ (Giordano, 2001.).

Prema Perasović i suradnicima, „kulturni identiteti mogu biti definirani različitim odrednicama od rase, spola i klase do etniciteta ili nacije“ (B. Perasović, 2022.). „Pritom je kao centralna karakteristika identifikacije posebno naglašen pojam razlike i usporedbe“ (Andreson, 1983.). Razlikovanje odnosno odrednica identiteta koja, kako ističe Anderson „prepoznaje „nas“ i „njih“, „pripadanje“ i „nepripadanje“, „prijatelja“

i „neprijatelja“ one „unutra“ i one „vani“, podrazumijeva emotivni naboj i prepoznavanje onog koji nije „ja“ ili „mi“ kao drugog“ (Andreson, 1983.). Upravo se iz takvog procesa oblikuje ideja zajednice, ali i granice tih ideja. Naime, zajednice mogu biti opipljive i konkretne, ali također, i zamišljene, kao što su to etno-nacionalne zajednice, koje proizvode etničke i nacionalno temeljene identitete.

BRENDIRANJE U KULTURI

Kako navodi Viljetić, „brend, u svojoj biti, nije – primarno – niti ime, niti logo, niti grafički dizajn pa čak ni (isključivo) marketinško sredstvo, već ono što organizacija predstavlja i zastupa, kroz sve aspekte svoga djelovanja, ponajprije programe“ te slijedom toga dodaje kako „brend odgovara na pitanje zašto, i u tom je smislu od vitalne važnosti svakoj ustanovi (u kulturi)“ (Viljetić, 2019.).

Sammuto-Bonnici definira brend kao „skup opipljivih i nematerijalnih atributa dizajniranih za stvaranje svijesti i identiteta te za izgradnju ugleda proizvoda, usluge, osobe, mjesta ili organizacije“, kao cilj strategije brendiranja ističe stvaranje brendova „koji se razlikuju od konkurencije, čime se smanjuje broj percipiranih supstituta na tržištu, povećava cjenovna elastičnost i poboljšava profit“ (Sammuto-Bonnici, 2015.). Strategije brendiranja temelje se na tzv. međuovisnim okvirima konkurentnog pozicioniranja brenda, a osim toga, značajnu ulogu ima razvoj lanca vrijednosti kao i upravljanje kapitalom brenda.

Kod promišljanja o brandiranju u kulturi, brojni se autori nerijetko osvrću na rezultate istraživanja koje je proveo Rober Jones, britanski sveučilišni profesor i konzultant za branding. Zaključci tih istraživanja danas su prisutni u brojnim ustanovama u kulturi u svijetu, i to posebice u muzejima. U anketi provedenoj na uzorku od stotinu osoba, viših menadžera, u sklopu konferencije „Communicating the Museum“, koja je održana u Veneciji 2008. godine, gotovo dvije trećine delegata odnosno ispitanika (65%) zaključilo je, između ostalog, da brend određuje izgled memoranduma (pribora za pisanje), potpisa i letaka ustanove te ih je samo ih 23% bilo mišljenja da brend usmjerava izložbene programe, dok je 17% ustvrdilo da brend utječe i na ponašanje zaposlenika (Jones, 2013.).

„Brend je sve ono što se osjeća prema nekom proizvodu, on je ljubav i privrženost te projekcija u umu i očima svakog pojedinca na kraju uspješne marketinške kampanje“ (Gigić-Karl, 2020.). Treba napomenuti da je svrha brenda usmjerena ka unaprjeđenju imidža u očima internih i eksternih dionika (Vanolo, 2008.). Upravo se moć brenda u kulturi može promatrati kroz jačanje lokalnog (kulturnog) identiteta kao i kroz poistovjećivanje lokalnog stanovništva sa svojim gradom i sl.

METODOLOŠKI OKVIR INTERDISCIPLINARNOG PROJEKTA „DANI PAJE KOLARIĆA“

U 2021. godini Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku obilježavala je 200 godina od rođenja začetnika tamburaške glazbe Paje Kolarića, koji je svoj kratki životni vijek proveo kao pjevač, svirač, skladatelj, tekstopisac, političar i filantrop. Značajno je njegovo zalaganje za promicanje hrvatskoga jezika, a uz Petra Preradovića, Stanka Vraza i ostale mlade umjetnike i književnike, hrvatskim je jezikom nastojao marginalizirati mađarizaciju i germanizaciju, i to poglavito u kulturnim i umjetničkim ustanovama.

Naime, upravo je 200-ta obljetnica rođenja Paje Kolarića bila povod u osmišljavanju i provođenju projekta koji će na interdisciplinarni način prikazati čitavo jedno razdoblje u kojemu je živio i djelovao. S obzirom da je Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku jedina u široj regiji koja spaja umjetnost i znanost, ovim je povodom je okupljen organizacijski tim umjetnika, nastavnika, znanstvenika te drugih, koji su svatko iz svoga područja preporučili aktivnost ili temu kojom će se baviti.

Utjecaji projekta „Dani Paje Kolarića“ jesu sljedeći:

1. Javnosti će biti promoviran povijesni značaj i kulturno nasljeđe rada i života Paje Kolarića
2. Javnost će promijeniti svijest o važnosti očuvanja kulturne baštine
3. Zaštititi će se arhaične vrijednosti umjetnosti 19. stoljeća kroz suvremene umjetničke izričaje mladih umjetnika
4. Stvoriti će se turistički proizvod kroz prezentaciju osječkih povijesnih osoba te glazbene i kulturne baštine.

Uzimajući u obzir da će se sve projektne aktivnosti prezentirati kroz medije, plakate i digitalne platforme, kao i činjenicu da će javnost imati mogućnost biti uključena u programe putem live streaminga, projektni je tim procijenio da će ovaj projekt imati posredan utjecaj na oko 100.000 ljudi koji će se ovim putem u isti uključiti.

Općenito o životu i radu Paje Kolarića

Pajo Kolarić je začetnik tamburaške glazbe, a rođen je 1821. godine u Osijeku. U gradu je djelovao kao gradski senator, narodni zastupnik i ravnatelj Osječke štedionice, a 1871. godine godine dobio je saborski mandat. Cijeli život radio je na promicanju hrvatske riječi u glazbenom i javnom životu. Zasluga je Paje Kolarića da se sa svjetovne pozornice u Osijeku čuje hrvatska riječ, a predvodio je i prvu kazališnu diletantsku družinu u kojoj se glumilo i na hrvatskom jeziku. 1847. godine osnovao je prvi građanski tamburaški zbor u Hrvatskoj i počeo skladati za tambure te postao utemeljiteljem organiziranog sviranja tambure u Hrvatskoj, a Osijek učinio tamburaškim srcem cijele zemlje. Skladao je na vlastite i narodne tekstove te stvarao tzv. slavonske varoške pjesme, a iste žive i danas zahvaljujući notnim zapisima njegovog suvremenika i prijatelja, Franje Kuhača. Oporučno je sav imetak ostavio za prosvjetne i dobrotvorne svrhe te ostao vječno zapamćen kao značajan glazbenik u povijesti grada (Miholić, 2009.).

Javnosti je općepoznato da se često u govoru o Slavoniji dotičemo tamburaške glazbe i tamburice. Manje je poznato kako je Osječanin Pajo Kolarić začetnik hrvatske tamburaške glazbe. Godine (2021.) obilježavala se 200. godina od njegova rođenja.

Program je bio raznolik, ispunjen koncertima, predstavama, izložbama, radionicama i glazbeno - scenskim šetnjama. Unutar programa je održan i Međunarodni interdisciplinarni umjetničko - znanstveni skup Pajo Kolarić i njegovo doba što dodatno pojačava naglasak na interdisciplinarnosti ovoga događaja.

Naime, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku jedinstvena je institucija u Hrvatskoj i šire, budući da objedinjuje i umjetnost i znanost. Svih šest odsjeka (Odsjek za glazbenu umjetnost, Odsjek za instrumentalne studije, Odsjek za kazališnu umjetnost, Odsjek za kreativne tehnologije, Odsjek za kulturu, medije i menadžment te Odsjek za vizualnu i medijsku umjetnost) su sudjelovali u ovome događanju na

način da svatko iz svoga segmenta umjetnosti, kulture i znanosti doprinosi stvaranju snažnije vidljivosti ne samo Paje Kolarića nego života u Osijeku sredinom i u drugoj polovici 19. stoljeća.

Ciljevi projekta i ciljna javnost

Kako navodi Perić i Martić, „provedba projekta započinje planiranjem - vremena, troškova, resursa te aktivnosti“ (M. Perić, 2013.). Sastavljen program iziskivao je usku i kvalitetnu suradnju niza dionika, budući da se radilo uistinu o vrlo raznolikom području s nizom sudionika koje je valjalo dobro koordinirati. Svaki projekt, pa tako i ovaj, definiran je ciljevima te isporukom, vremenskim trajanjem i proračunom. Općenito govoreći, procesi realizacije odnose se na grupu procesa temeljem kojih se izvršava posao, koji je definiran u planu upravljanje projektom te se upravo samim time ostvaruju ciljevi projekta.

Projektini tim treba definirati i izabrati „one procese koji su neophodni za realizaciju određenog projekta te ova grupa procesa zahtijeva koordinaciju ljudskih i drugih resursa, kao i integraciju i izvršavanje projektinih aktivnosti u skladu sa planom za upravljanje projektima“ (R. Avlijaš, 2011.).

Tablica 1. Opći i specifični ciljevi projekta „Dani Paje Kolarića“.

Opći cilj projekta	Promovirati umjetnost i kulturu 19. stoljeća na osnovu života i rada Paje Kolarića kroz programe Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku, tijekom travnja i svibnja 2021. godine.
Specifični ciljevi projekta	<ol style="list-style-type: none">1. Informirati javnost i promovirati povijesni značaj i kulturno nasljeđe rada Paje Kolarića za Osijek, Slavoniju i Hrvatsku.2. Zaštititi arhaične vrijednosti umjetnosti 19. stoljeća kroz suvremene umjetničke izričaje mladih umjetnika.3. Stvoriti novi turistički proizvod kroz prezentaciju osječkih povijesnih osoba te glazbene i kulturne baštine.

Izvor: autorski podaci, 2024.

Za sam predprogram osmišljeno je nekoliko aktivnosti koje su imale za cilj unaprijed najaviti projekt čiji program će se dogoditi mjesecima kasnije. Naime, upravo analiza vremena u mrežnom planu, kako ističe Krpan, ima zadatak svakoj od prepoznatih aktivnosti utvrditi vrijeme trajanja odnosno vrijeme izvršenja, a upravo se na temelju tih podataka izračunava ukupno očekivano vrijeme trajanja projekta kao i eventualne vremenske rezerve u njegovoj realizaciji (Krpan, 2021.).

Kada je riječ o dionicima u provedbi projekta, onda se misli na sve fizičke osobe, kao i na poduzeća, organizacije, skupine, institucije, udruge građana i sl., čiji su interesi vezani uz dotični projekt, a koji mogu, pozitivno ili negativno, utjecati na sam razvoj projekta. Kako navodi Krpan, „primarni dionici su oni na koje projekt u konačnici neposredno utječe, bilo na pozitivan (korisnici) ili negativan način (npr. prisilno raseljene osobe, vlasnici zemljišta kojim prolazi prometnica i sl.)“, dok su ključni dionici „oni koji mogu značajno utjecati na projekt ili koji su važni za uspjeh projekta“ (Krpan, 2021.). Analizom dionika na primjeru projekta „Dani Paje Kolarića“, utvrdile su se sve interesne skupine odnosno grupe i pojedinci koji mogu utjecati na provedbu ovoga projekta, ali i na koje ovaj projekt može utjecati, a tu se, prije svega misli na

izvođače, javnost (građane), medije, znanstvene (akademske) zajednice i druge interese u području kulture.

Aktivnosti projekta

Upravljanje projektom nije jednostavan zadatak, obzirom da je riječ o složenom procesu, koji zahtijeva primjenu određenih znanja, vještina, tehnika i dr. Dakle, proces upravljanja projektom obuhvaća čitav „niz djelatnosti i aktivnosti koje doprinose ostvarenju konačnih rezultata, a kako bi se ostvarili ciljevi i očekivani rezultati projekta, potrebno je voditi i upravljati projekt na način koji odgovara njegovim značajkama i planiranim aktivnostima“ (D. Ribić, 2023.). Slijedom navedenog, što se tiče vremenskog rasporeda aktivnosti navedenog projekta, potrebno je spomenuti vremenski slijed svake pojedine aktivnosti ovoga projekta.

Aktivnosti projekta „Dani Paje Kolarića“ jesu sljedeće:

1. Likovna izložba
2. Matineja, glazbeno-scenska šetnja kroz vrijeme
3. Vokalno-instrumentalni koncert
4. Glazbene radionice.

Tijekom travnja i početkom svibnja 2021. godine, građani Osijeka bili su upoznati s najavom projekta „Dani Paje Kolarića“ kroz prikazivanje kratkog promidžbenog filma na društvenim mrežama i lokalnim televizijskim postajama, vožnjom u oldtimer tramvaju (u kojem su studenti preddiplomskog studija glume i lutkarstva Odsjeka za kazališnu umjetnost Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku pripovijedali priču o Paji Kolariću). Također su se organizirala i kušanja delicija čiji recepti potiču iz 19. stoljeća u osječkim ugostiteljskim objektima.

Prva aktivnost iz predprograma bio je Natječaj za novu kompoziciju namijenjenu tamburaškom orkestru koji su priredili i organizirali Akademija za umjetnost i kulturu i Hrvatsko društvo skladatelja. Cilj natječaja bio je prvenstveno doprinos stvaranju nove umjetničke glazbe koja je namijenjena tamburaškim orkestrima. Kompozicija je trebala biti skladana u čast Paji Kolariću te je ista bila praižvedena na Danima Paje Kolarića koji su bili upriličeni u tjednu od 20. do 29. svibnja 2021. godine u Osijeku. Uvjeti natječaja definirali su kako kompozicija treba biti trajanja od 4,00 do 6,00 minuta; ne smije biti prethodno objavljena, nagrađivana ili javno izvedena; treba biti na visokoj umjetničkoj razini koja će u potpunosti prikazati zvukovne mogućnosti velikoga tamburaškog orkestra; partitura treba sadržavati 10 dionica i to: bisernicu 1 (raspon tonova e1-a3/zvuči oktavu više od zapisanoga), bisernicu 2 (raspon tonova e1-a3/zvuči oktavu više od zapisanoga), bisernicu 3 (raspon tonova e1-a3/zvuči oktavu više od zapisanoga), brač 1 (raspon tonova fis-a2), brač 2 (raspon tonova fis-a2), brač 3 (raspon tonova fis-a2), E brač (raspon tonova cis-e2), čelo (raspon tonova FIS-a1), bugariju (raspon tonova e-e2), berde (raspon tonova FIS1-g/zvuči oktavu dublje od zapisanoga); partitura može sadržavati dionice za soliste na instrumentima ili pjevače te skladatelj može prijaviti maksimalno jednu skladbu na ovaj natječaj.

Organizatori natječaja imenovali su peteročlano prosudbeno povjerenstvo koje je bilo sastavljeno od eminentnih domaćih kompozitora i pedagoga. Kompozicije je valjalo poslati najkasnije do 15. veljače 2021. godine do 12 sati. Rezultati Natječaja bili su objavljeni 1. ožujka 2021. godine na mrežnim stranicama AUK-a i HDS-a.

Na natječaj je pristiglo ukupno šest kompozicija. Prosudbeno je povjerenstvo u sastavu: Davor Bobić, Massimo Brajković, Ivo Josipović, Sanda Majurec i Mladen Tarbuk skladbu *Slavonski impromptu* autora Jurice Hrenića ocijenilo s najviše bodova čime je ona postala pobjednička kompozicija ovoga natječaja. Pobjednička skladba je bila praižvedena na Danima Paje Kolarića, 28. svibnja 2021. godine u Osijeku.

Sljedeća aktivnost organizirana je u suradnji Odsjeka za kreativne tehnologije, Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku i Udruženja obrtnika Osijeka. Krojači grada Osijeka u svojim su krojačkim radionicama šivali replike kostima odjeće 19. stoljeća. Sašiveni kostimi koristili su se u okviru različitih programa projekta Dani Paje Kolarića, a nakon održanoga projekta, ostaju u fondusu Akademije za korištenje Odsjeka za kazališnu umjetnost, odnosno studentima glume i lutkarstva.

Sam program obilježavanja Dana Paje Kolarića, započeo je 20. svibnja 2021. godine u Muzeju Slavonije u Osijeku, postavom slika i predmeta iz vremena Paje Kolarića. Pajo Kolarić prvi je u Hrvatskoj i slavenskom Jugu naše narodno glazbalo tamburu, prenio sa sela u grad. Osnovao je prvi povijesno potvrđen tamburaški sastav te tako profesionalizirao višestoljetnu tradiciju slavonskog tamburaškog glazbovanja. Učinio je Osijek središtem hrvatske i svjetske tamburaške glazbe. Tambura Paje Kolarića, prema dosadašnjim spoznajama, najstarija je sačuvana tambura u Hrvatskoj. Pronađena je 1951. godine kod osječkog postolara Šime Kolarića. Iste su godine Julije Njikoš i Viktor Peras tamburu, kao simbol tamburaškog prvaštva, predali na čuvanje najistaknutijem tamburaškom skladatelju toga vremena, dr. Josipu Andriću. Godine 1993. Julije Njikoš je tamburu poklonio Muzeju Slavonije gdje se i danas čuva.

Program je nastavljen Likovnom izložbom koja je postavljena u Galeriji Knifer. Student druge godine diplomskog studija, Josip Jelenčić s Odsjeka za vizualnu i medijsku umjetnost Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku postavio je likovnu izložbu na temu Glazba u slikarstvu. Otvorenje izložbe održano je 22. svibnja 2021. godine u 19 sati, a omogućeno je i virtualno praćenje otvorenja izložbe i pregledavanje postava.

Zatim je uslijedila Matineja, Glazbeno-scenska šetnja kroz vrijeme. Studenti treće godine preddiplomskog studija glume i lutkarstva Odsjeka za kazališnu umjetnost govorilo je tekstove književnika 19. stoljeća, a studenti tambura s Odsjeka za instrumentalne studije sviralo je i pjevalo starogradske pjesme Paje Kolarića, odjeveni u kostime 19. stoljeća. Građani su bili pozvani šetati osječkim šetališnim zonama odjeveni u odjeću nalik onoj kakva se nosila u Osijeku prije 200 godina te uz stručno vodstvo posjetiti sve zanimljive lokacije vezane uz Paju Kolarića. U ovoj aktivnosti partneri Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku su članovi HKUD-a Osijek 1862 te Turistička zajednica Grada Osijeka.

Velikim koncertom Hrvatskoga komornoga orkestra pod ravnanjem dirigenta Davora Kelića te solista Marija Zbiljskog (bisernica), Vice Zirduma (bisernica) i Darka Čuvidića (brač) održana je treća večer programa, u prekrasnom holu Rektorata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera. Između ostaloga, izvedene su dvije skladbe naših profesora, Davora Bobića: Concertino Strossmayer za tamburu i gudače i Tihomira Ranogajca: Grimizni svirači za dva solista na bračevima i orkestar.

U okviru programa 25. svibnja, održane su i glazbene radionice u Osnovnoj školi Frana Krste Frankopana Osijek, III. gimnaziji Osijek i Glazbenoj školi Franje Kuhača u Osijeku. Glazbene radionice Stvaralaštvo i djelovanje Paje Kolarića kao

doprinos hrvatskoj kulturnoj baštini, održali su studenti Diplomskog studija Glazbena pedagogija Odsjeka za glazbenu umjetnost Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku uz mentore.

U nastavku programa, u srijedu, 26.5., održao se Međunarodni interdisciplinarni umjetničko-znanstveni skup *Pajo Kolarić i njegovo doba* uz suorganizaciju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Međunarodni interdisciplinarni umjetničko-znanstveni skup okupio je umjetnike i znanstvenike koji su s glazbenim, scenskim, društvenim i povijesnim temama upoznali građane s kulturom, umjetnošću i stilom života u vrijeme 19. stoljeća. Plenarni izlagači bili su znanstvenici koji se bave tematskim područjima Skupa.

Pajo Kolarić je svoj kratki životni vijek proveo kao pjevač, svirač, skladatelj, tekstopisac, političar, gospodarstvenik i filantrop. Uz Petra Preradovića, Stanka Vraza i ostale mlade umjetnike i književnike, nastojao je promicati hrvatski jezik. Grad Osijek zadužio je osnivanjem Prve gradske štedionice (uz biskupa Josipa Jurja Strossmayera), prve amaterske kazališne družine i prvog građanskog amaterskog tamburaškog sastava, a tamburašku javnost skladbama koje je napisao na vlastite ili slavonske tekstove. Ovim umjetničko-znanstvenim skupom potaknulo se zainteresiranu javnost na revalorizaciju njegovog lika i djela, a kroz znanstveno promišljanje o temama vezanim uz djelovanje Paje Kolarića.

Vokalno-instrumentalni koncert održan je u nastavku programa, u prostoru Arheološkog muzeja u Osijeku. *Golden Strings Orchestra* i studenti tambura zagrebačke Akademije izvodili su pjesme Paje Kolarića i ostala prigodna tamburaška djela. Na koncertu je bila i praižvedba nagrađene skladbe koja je skladana u čast Paji Kolariću.

U svrhu popularizacije instrumenta tambure, studenti tambura Akademije za umjetnost i kulturu uz mentora, Marka Sesara održali su tamburaške radionice s različitim dobnim skupinama djece. Radionice su se održale 27. svibnja 2021. u prostoru Slavenskog tamburaškog društva „Pajo Kolarić“ u Osijeku.

Završna večer središnje faze projekta zaključena je Biografskom večeri. Kako bi građanima približili znamenitu povijesnu ličnost studenti treće godine Preddiplomskog studija glume i lutkarstva Odsjeka za kazališnu umjetnost uprizorili su scene iz života Paje Kolarića.

Dramsko-scenski prikaz je održan 29. svibnja 2021. u dvorani Kulturnog centra u Osijeku. Ovom večeri završena je središnja faza projekta, no ne i sam projekt. U završnoj fazi projekta održale su se još tri važne aktivnosti koje su ujedno i krajnji proizvodi cjelokupnog projekta. Naime, tijekom rujna i listopada sniman je dokumentarno-igrani film *Sanjar s tamburom* o životu i radu Paje Kolarića i njegovih suvremenika. Prikupljanje materijala trajalo je od prosinca 2020. do svibnja 2021. godine te snimanje i montaža od lipnja-prosinca 2021. godine.

U prosincu 2021. U produkciji Croatia Recordsa snimljen je nosač zvuka sa tamburaškom glazbom koju izvodi *Golden strings orchestra*. Glazbeni materijal za ovaj nosač zvuka nije samo pokazatelj duge tradicije umjetničkog muziciranja na tamburama, koja je neprekidna od Paje Kolarića, nego to je čvrst dokaz kako je ideja Paje Kolarića o skupnom muziciranju na tamburama itekako utemeljena te i danas živi bogatim glazbenim životom.

Svečana premijera filma te promocija CD-a i zbornika radova upriličene su 25. travnja 2022. godine u velikoj dvorani Vikarijata u Osijeku. Ovaj događaj ujedno je

i zaokružio projekt Dani Paje Kolarića. Važno je napomenuti da su se financijskom podrškom u ovaj Projekt uključili; Grad Osijek, Osječko-baranjska županija, Ministarstvo kulture i medija, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku te sponzori i donatori. Predstavnici gore navedenih institucija i privatnih tvrtki uz brojne građane nazočili su premijeri filma i promociji CD-a te zbornika radova.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Ovaj projekt zamišljen je interdisciplinarno što znači promatrati određenu ideju kroz različita umjetnička polja i znanstvene grane te dati posebnu vizuru cjelovitosti ove teme. Veliki je angažman studenata različitih odsjeka Akademije u samoj pripremi, realizaciji i sudjelovanju u svim aktivnostima ovoga projekta. Upravo je širina Akademije u smislu umjetnosti i znanosti omogućila ovakav pristup. Kako osječko sveučilište nosi naziv Josipa Jurja Strossmayera, upravo je to bila egida pod kojom je osmišljen ovaj, a i budući projekti koji će se interdisciplinarno i fenomenološki baviti poznatim Osječanima / Slavoncima 19. stoljeća, koji su bili suvremenici biskupa Josipa Jurja Strossmayera ili je on na neki način utjecao na njihove živote. Važno je napomenuti da je ovaj projekt otvorio vrata mnogim daljnjim aktivnostima i projektima. Dokumentarno-igrani film Sanjar s tamburom u Produkciji 12:21 omogućio je snimanje serijala Sanjari ilirskog preporoda koji će se emitirati u jesen 2023. na nacionalnoj hrvatskoj televiziji. Nosač zvuka Tambura, ljubav i domovina prezentiran je hrvatskoj dijaspori širom svijeta, a zbornik radova Pajo Kolarić i njegovo doba omogućuje budućim generacijama relevantnu literaturu u daljnjim istraživanjima o Paji Kolariću, njegovim suvremenicima kao i o vremenu u kojem su živjeli. Projekt je bio vrlo zahtjevan i bogat, a provedba projekta otežana zbog vremena epidemije Korona virusa, no isto tako ovaj projekt je pokazao da se uz dobar tim i odličnu organizaciju mogu provesti svi zadani ciljevi.

LITERATURA

- Andreson B. (1983). *Imagined Communities*, London: Verso.
- Anić V. (1994). *Rječnik hrvatskoga jezika*, Drugo, dopunjeno izdanje, Zagreb, 406.
- Avlijaš R., Avlijaš G. (2011). *Upravljanje projektom*, Univerzitet Singidunum, 40.
- Eagleton T. (2002). *Ideja kulture*, Zagreb, 43.
- Enciklopedija Leksikografskog zavoda, sv. 3, 1967, 693.
- Gigić Karl B. (2020). *Strateške aktivnosti u brendiranju kulturnog identiteta grada*, Doktorska disertacija, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Osijek.
- Giordano C. (2001). *Ogledi o interkulturalnoj komunikaciji*, Beograd, 34.
- Hall S., Jefferson T. (1976). *Resistance Through Rituals: Youth Subcultures in Post-War Britain* (Cultural Studies Birmingham, 2nd Edition)
- Jones R. (2013). *Museum next*, Culture Hive. Dostupno na: <https://www.culturehive.co.uk/wp-content/uploads/2013/10/Article-Museum-next-JAM35-Robert-Jones-2009.pdf>, [01. veljače, 2024.]
- Krpan L.J. (2021). *Upravljanje i vrednovanje projekata*, 46.
- Labus M., Veljak L., Maskalan A., Adamović M. (2014). *Identitet i kultura*, Zagreb: Institut za društvena istraživanja, 15.
- Mesić, M. (2007). *Pojam kulture u raspravama o multikulturalizmu*. *Nova Croatica*, 1 [31] (1 [51]), 159-184. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/174682>, [04. veljače, 2024.]

- Miholić I. (2009). Kolarić, Pajo, Hrvatski bibliografski leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2009. Dostupno na: <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=229>, [04. veljače, 2024.]
- Milanja C. (2012). Konstrukcije kulture – modeli kulturne modernizacije u Hrvatskoj 19. stoljeća, 13.
- Mitrović, M. (1988). Selo i kulturna politika. Sociologija i prostor, (101-102), 321-332. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/121750>, [06. veljače, 2024.]
- O'sullivan T., Hartley J., Saunders D., Montgomery M., Fiske J. (1994). Key Concepts in Communication and Cultural Studies, Routledge, London & New York, 68.
- Perasović, B., Krnić, R. i Maglić, M. (2022). Kultura, identitet i kulturna participacija među srednjoškolicima u Hrvatskoj. Sociologija i prostor, 60 (3 (225)), 547-572. Dostupno na: <https://doi.org/10.5673/sip.60.3.6>, [06. veljače, 2024.]
- Perić, M. i Martić, I. (2013). Karakteristike menadžmenta tijekom životnog ciklusa EU projekata. Učenje za poduzetništvo, 3 (2), 170-177. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/130403>, [07. veljače, 2024.]
- Posavec, S. (1988). Kultura i kulturna politika. Politička misao, 25 (3), 18-27. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/113642>, [08. veljače, 2024.]
- Ribić, D. i Sesvečan, E. (2023). Modeli upravljanja projektnim ciklusom. ET²eR – ekonomija, turizam, telekomunikacije i računarstvo, V (2), 7-14. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/306309>, [08. veljače, 2024.]
- Rihtman-Auguštin D. (1970). Tradicionalna kultura i suvremene vrednote [Traditional Culture and Contemporary Values], Kulturni radnik, Zagreb, 23, 3, 26-45
- Sammut-Bonnici T. (2015). Brand and branding, Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/272184078_Brand_and_Branding, [08. veljače, 2024.]
- Taylor E. B. (2016). Primitive culture, Dover Publications Inc.
- Vanolo A. (2008). The image of the creative city: Some reflections on urban branding in Turin, 25, 6, 372.
- Viljetić, G. (2019). Etnografski muzej i novi oblici brendiranja u kulturi: Smjernice prema radionici ICOM-ITC-a za obrazovanje u muzejskoj djelatnosti Fuzhou, NR Kina, studeni 2018.. Etnološka istraživanja, (24), 129-149. Dostupno na: <https://doi.org/10.32458/ei.24.8>, [09. veljače, 2024.]
- Žugaj, M., Bojanić-Glavica, B. i Brčić, R. (2004). Organizacijska kultura u funkciji uspješnosti poslovanja organizacije. Ekonomski vjesnik, XVII (1-2), 17-29. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/199831>, [09. veljače, 2024.]

CULTURAL IDENTITY BRANDING ON THE EXAMPLE OF DANI PAJE KOLARIĆA - A CASE STUDY

Blanka Gigić Karl

Assistant professor, Josip Juraj Strossmayer University in Osijek, Academy of Arts and Culture, Department of Culture, Media and Management, Faculty of Educational Sciences in Osijek, Osijek, Croatia, blank.gigic@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-0224-4917

Summary: *This paper deals with the presentation of a case study of Dani Paje Kolarica on the topic of cultural identity branding and specifics of the implementation as part of cultural identity branding activities by the Academy of Arts and Culture and the*

local community and the City of Osijek are presented. This paper presents the theoretical determinants of culture and cultural policy, followed by the specifics of branding. The methodological framework refers to the presentation of the interdisciplinary project “Dani Paje Kolarića”, through the specifics related to the formation of the project team, setting the main and specific goals of the project, defining the target audience or stakeholders, as well as planning and implementing project activities. The main goal of this research is to promote the art and culture of the 19th century based on the life and work of Pajo Kolarić through the programs of the AUK-Os, during April and May 2021. It includes informing the public about the historical significance and cultural heritage of Pajo Kolarić’s work for his homeland, protecting the archaic value of 19th century art through contemporary artistic expressions of young artists, and creating a new tourist product through the presentation of Osijek’s historical figures and musical heritage. Through art exhibitions, music-stage events, vocal-instrumental concerts and music workshops, the interdisciplinarity of the project was evoked and thus the goals of the project are realized. This work will show how this interdisciplinary approach to the entire project affects the public, which will change the awareness about preserving cultural heritage, because the historical and cultural significance of the work will be promoted through the project. The implementation of the interdisciplinary project will also be presented in detail, since it was extremely successful and can serve as an example of good practice in how cultural heritage, tradition, music, performing and applied arts and science are united in the creation of a cultural identity. Due to its characteristics, the project has largely served as an educational backbone for the younger generations who are currently connected with popular and current knowledge, while on the other hand, they do not possess knowledge of the values of cultural heritage. By approaching a historical topic in the way it is presented, this project arouses the interest of the younger population, which was ultimately the goal of the entire project. The implementation of this project resulted in the fulfillment of the set main and specific goals, and it becomes a good basis for research and implementation of projects on the topic of other famous Osijek / Slavonians of the 19th century. Finally, this project was quite demanding, but also rich. The Corona virus epidemic made the implementation of this project even more difficult, but the great involvement of students from different departments of the Academy in the very preparation, implementation and participation in all activities of this project and the breadth of the Academy in terms of art and science enabled this approach and opened the door to many further activities and projects.

Keywords: branding, interdisciplinarity, cultural identity, project management, event management.

JEL classification: Z1, M37

